PARLAMENTO DE NAVARRA
NAFARROAKO PARLAMENTUA

Nafarroako Parlamentuari buruzko gida

Gidaren aurkibidea

1. **Sarrera**

   Sarrera 3garren eta 4garren orrialdeetan dago

2. **Nafarroako Gorteen edo Parlamentuaren historia**

   Gorteen historia 5garren eta 6garren orrialdeetan dago

3. **Nafarroako erakundeak eta haien eginkizunak**

   Nafarroako erakundeak eta haien eginkizunak 7garren, 8garren eta 9garren orrialdeetan daude

4. **Parlamentuaren funtzionatzeko modua**

   Atal hau 10garren, 11garren, 12garren, 13garren eta 14garren orrialdeetan dago

5. **Lege bat nola onesten den**

   Atal hau 15garren orrialdean dago

6. **Nafarroako Parlamentuaren eraikinaren historia**

   Atal hau 16garren eta 17garren orrialdeetan dago

7. **Parlamentuaren eraikinaren antolamendua**

   Atal hau 18garren eta 19garren orrialdeetan dago

8. **Parlamentuak eskaintzen dituen zerbitzuak eta informazioa**

   Atal hau 20garren eta 21garren orrialdeetan dago

9. **Zalantzaren bat duzu?**

   Jarri harremanetan Nafarroako Parlamentuarekin.

   Atal hau 22garren orrialdean dago

Dokumentu hau “irakurketa erraza” formatuan idatzita dago.
Horrek esan nahi du modu errazean idatzita dagoela denok ulertu ahal izateko moduan.
Hau da irakurketa errazaren logoa.

1. Sarrera

Gida honetan Nafarroako Parlamentuari buruzko informazioa aurkituko duzu.
Nafarroako Parlamentuari “Nafarroako Gorteak” ere deitzen zaio.

Parlamentua da gure erkidegoak dituen hiru **erakundeetako*** bat.
Aurrerago 3garren puntuan azaltzen da zeintzuk diren Nafarroako 3 erakundeak.

Parlamentuak balio du
Nafarroako pertsona guztien ordezkari izateko.
Nafarroan bete behar diren
legeak onesteko* ere
balio du Parlamentuak.

Erakundea*:
Gizartearentzat garrantzitsua den eginkizun bat duen entitatea.

Legeak onestea*:
Legearekin ados dagoen ala ez esatea.

Hau da Nafarroako Parlamentua

Nafarroako Parlamentua Iruñean dago
Navas de Tolosa kaleko 1 zenbakian.
Sarasate pasealekutik oso hurbil dago
Foruen monumentuaren parean.

Hau da Foruen monumentua

PARLAMENTO DE NAVARRA
NAFARROAKO PARLAMENTUA

Hau da Nafarroako Parlamentuaren ikurra

2. Nafarroako Parlamentuaren historia

Nafarroako Parlamentuaz hitz egiteko
Lehenbizi Nafarroako historiaz aritu behar dugu pixka bat.
Nafarroa **erresuma*** izan zen denbora luzez.
Erresuma zenean, XIII. mendean –13 irakurtzen da–,
Nafarroak bere Gorteak zituen, bere Parlamentua.

Erresuma*:
Errege batek gobernatzen duen lurraldea.

XIII. mendean Nafarroako gizartean
hiru talde handi zeuden:

- Eliza.
  Talde honetan zeuden adibidez gotzainak.
- Noblezia: boterea eta dirua zuten pertsonak.
  Nobleziaren barruan daude nobleak, dukeak, kondesak eta abar.
- Unibertsitateak: herria, herritarrak.

Geroago, 1828tik 1829ra bitartean,
Gorteak desagertu ziren.

Nafarroako Foru Parlamentua 1979an sortu zen.

Parlamentu hau da lehenbiziko parlamentua
Nafarroako herritarrek aukeratzen dutena.
Bere historiaren lehen urteetan
Nafarroako 5 eskualdeetako 70 pertsonak
osatzen zuten Nafarroako Parlamentua.

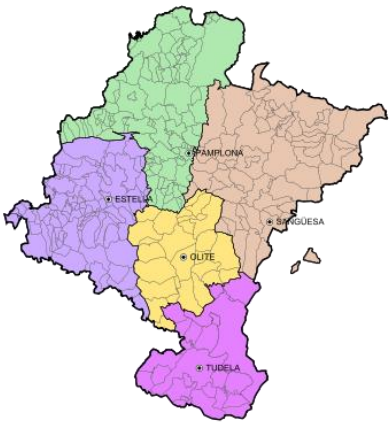

Nafarroako 5 eskualdeak dira
Iruña, Lizarra, Tutera, Zangoza eta Erriberri.

Gorte Nagusiak*:
Kongresua
eta Senatua

Nafarroako Parlamentuak eta **Gorte Nagusiek*** onetsi zuten Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzko Lege Organikoa (LORAFNA).

Lege hau Nafarroaren eta Espainiaren arteko akordio bat da.
Lege hau 1982an onetsi zen.
Lege hau da Nafarroako legerik garrantzitsuena.

Hau Diputatuen Kongresua da.
Kongresua Madrilen dago.

3. Nafarroako erakundeak eta haien eginkizunak

LORAFNAren arabera, Nafarroan 3 erakunde daude.

- Nafarroako Parlamentua
- Nafarroako Gobernua
- Nafarroako lehendakaria.

1go erakundea: Nafarroako Parlamentua

Nafarroako Parlamentuak honako eginkizun hauek ditu:

- Nafarroako Parlamentua da
  Nafarroako persona guztien ordezkaria.
  Nafar guztiek aukeratzen dute Nafarroako Parlamentua.

- Parlamentuak Gobernua kontrolatzen du eta laguntza ematen dio.
  Legeak egiten dituzten eta legeak betetzen direla egiaztatzen duten pertsonek osatzen dute Parlamentua.

- Parlamentuak onesten ditu
  Nafarroan bete beharreko legeak.

- Parlamentuak Nafarroako aurrekontuak onesten ditu.
  Aurrekontuak dira Nafarroak aurreikusten dituen diru-sarrerak eta gastuak honako hauetarako:
  - hezkuntza: ikastetxeak, institutuak
  - osasuna: adibidez ospitaleak
    gizarte zerbitzuak: adibidez,
    desgaitasunen bat duten pertsonentzako laguntzak

  Aurrekontuak urtean behin onesten dira.

✍ Parlamentuak honako hauek aukeratzen ditu:

- Nafarroako Gobernuko
  lehendakaria.

- Senatari autonomikoa
  Nafarroako pertsona guztien ordezkaria da
  Eta Senatuan egiten du lan.

Hau Senatua da.

Senatua Madrilen dago.

- Kontuen Ganberako lehendakaria.
  Kontuen Ganberaren eginkizuna da
  zaintzea Nafarroaren dirua nola gastatzen den,
  ongi edo gaizki gastatzen ote den.

- Nafarroako Arartekoa
  Nafarroako herritarren eskubideak aldezten ditu.

2garren erakundea: Nafarroako Gobernua

Nafarroako Gobernua

Nafarroako Foru Diputazioa ere deitzen da.

Gobernua da Nafarroako erakunde garrantzitsuenetako beste bat.

Hauek dira Nafarroako Gobernuaren eginkizun garrantzitsuenak:

- Nafarroako politika egiten du
  hau da, Nafarroako herritarren bizimodua hobetzeko jarduerak eta proiektuak gauzatzen ditu.
  Adibidez jarduerak egiten ditu besteak beste osasungintzak eta hezkuntzak ongi funtziona dezaten.
- Nafarroako Administrazioa zuzentzen du.
  Hau da, funtzionarioen edo alor publikoan lan egiten duten pertsonen lana antolatu eta kontrolatzen du.
- Gobernuak betearazten ditu
  Parlamentuak onetsi dituen legeak.

Gobernua osatzen duten pertsonak kontseilariak dira
eta Gobernuko lehendakariak aukeratzen ditu.

3garren erakundea: Nafarroako Gobernuko lehendakaria

Gobernuak lehendakari bat du
eta hori da Nafarroaren ordezkaria.

Lehendakaria Nafarroako Parlamentuak hautatzen du
eta Espainiako Erregeak **izendatzen*** du.

Izendatu*:
Kargu bat ofizial egin

4. Parlamentuaren funtzionatzeko modua

Nafarroako Parlamentuan ondokoak aurki ditzakegu:

- Osoko BIlkura
- Lehendakaria
- Parlamentuko Mahaia
- Eledunen Batzarra
- Batzordeak

Osoko Bilkura

Osoko Bilkura da
Nafarroako Parlamentuaren organo nagusia.

Osoko Bilkura 50 lagunek osatzen dute.
Parlamentari izena dute
eta alderdi politiko desberdinetakoak dira.

Osoko Bilkura Nafarroako pertsona guztien ordezkaria da.
Osoko Bilkuran Nafarroako legeak eztabaidatu eta onesten dira.

Parlamentuko lehendakaria

Nafarroako Gobernuko lehendakariak eginkizun hauek ditu:

- Parlamentua ordezkatzen du
- Osoko bilkuren funtzionamendu egokiaz arduratzen da.
- Hitz egiteko txanda ematen die parlamentariei osoko bilkuretan.

Parlamentuko Mahaia

Parlamentuko Mahaiak eginkizun hauek ditu:

- Parlamentuaren funtzionamendua erabakitzen du.
- Osoko Bilkuraren bilkurak noiz egin erabakitzen du.
- Adibidez batzordeen bilkurak noiz egin erabakitzen du.

Parlamentuko Mahaia honako hauek osatzen dute:

- Parlamentuko lehendakaria.
- **Bi lehendakariorde***
- Bi idazkari:
  botoak zenbatzen dituzten pertsonak dira.

Lehendakariordea*:
Lehendakaria ordezkatzen du hura ez dagoenean

Hauek dira batzar gela eta mahaia

Eledunen Batzarra

Eledunen Batzarra osatuta dago
alderdi politiko desberdinetako pertsonekin.
Hauek dira Nafarroan dauden alderdi politikoak:

- Unión del Pueblo Navarro (UPN)
- Geroa Bai (GBAI)
- Euskal Herria Bildu Nafarroa (EH Bildu)
- Podemos – Ahal Dugu
- Partido Socialista de Navarra (PSN- PSOE)
- Partido Popular de Navarra (PPN)
- Izquierda Ezkerra (I-E)

Eledunen Batzarra osatzen duten pertsonek
eledunak izena dute.
Alderdi politikoen ordezkariak dira
eta haien kideen izenean mintzatzen dira.
Bozeramaileen Batzordean
Parlamentuaren aurrekontuak eta kontuak onesten dira.

Batzordeak

Hau batzorde gela da

Batzordeak dira
15 parlamentarik egiten dituzten bilkurak.

Batzordeetan parte hartzen duten pertsonak
alderdi politikoek izendatzen dituzte.

Nola egiten dute lan batzordeek?

1. Batzordeek sakontasun handiz aztertzen dituzte
   legeak eta beste gai garrantzitsu batzuk.

2. Aztertutako gaiei buruzko ondorioak ateratzen dituzte.

3. Ondorio horiek Osoko Bilkuran aurkezten dira.

4. Osoko Bilkurak erabakitzen du legea onetsi ala ez.

Batzorde bakoitzak alor desberdin bat aztertzen du.
Adibidez batzorde batek hezkuntzaren arloko gaiak aztertzen ditu,
beste batek osasun arlokoak, beste batek nekazaritzakoak
eta beste batzorde batzuek beste arlo batzuetakoak.

Batzorde hauetara ezin da edonor joan.
Batzorde hauetara joan daitezke
egunkari baterako, telebistarako edo irratirako lan egiten duten pertsonak.
Pertsona horiek parlamentuan gertatzen dena kontatzen dute.

Bada batzorde bat
Eskarietarako Batzordea izenekoa.
Batzorde horrek balio du
edonork Parlamentuari eskatu ahal izateko
gai zehatzen bat kontuan hartzeko.

Zure eskaria

Eskarietarako Batzordera iristea nahi baduzu

Legebiltzarreko Erregistro Orokorrera joan behar duzu.

Erregistro hori Parlamentuaren beheko solairuan dago.

Mezu bat ere bidali ahal duzu ondoko helbide elektronikora:

registro@parlamentodenavarra.es

5. Lege bat nola onesten den

Atal honetan azalduko dugu
lege bat nola onesten den.

Lege bat onestea da
Parlamentuak esatea legearekin ados dagoen ala ez.

Lege bat onesteko jarraitu egin behar diren urratsak:

1. **Lege proiektu*** bat egin.
   Lege-proiektua
   udalek, herritarrek, Gobernuak edo parlamentariek
   presta dezakete.

Lege proiektua *:
Lege bat egiteko
proposamena

2. Lege proiektua Parlamentura bidali.
   Ondoren, **zuzenketak*** aurkez daitezke.

Zuzenketak*:
Aldaketak, zuzenkizunak.

3. Lege proiektua batzorde batean aztertu.
   Batzordean irizpen bat prestatzen da.
   Hori da Batzordeak legeari buruz duen iritzia.
   Eztabaida egiten da eta ondorio batzuk ateratzen dira.

4. Ondorio horiek Parlamentuaren Osoko Bilkurara eramaten dira.
   Orduan lege proiektua
   onetsi edo ezetsi behar da.

5. Legea onesten bada,
   argitaratu egiten da herritar guztiek ezagutu dezaten.

6. Nafarroako Parlamentuaren eraikinaren historia

Nafarroako Parlamentuaren egungo eraikina egiteko
Julián Arteaga arkitektoak eginiko
eraikin bat erabili zen.

Eraikinaren eraberritzean
hormak eta fatxada mantendu ziren soilik.
Eraikinaren barrua bota egin zen.

Hori dela eta, eraikinak estilo klasikoa du kanpotik
eta modernoa barrutik.

Aspaldian
epaitegiak zeuden eraikin honetan.

Eraikin hau Nafarroako Parlamentua da
2002az geroztik.

Nafarroako Parlamentuak
11.000 metro koadro baino gehixeago ditu.
Nafarroako Parlamentuaren azalera
Gayarre antzokiarenaren parekoa da.

Hau Gayarre antzokia da

Nafarroako Parlamentuaren barruan patio bat dago.

Patioak kristalezko baso erraldoi baten itxura du.

Patio hau oso irudi garrantzitsua da Parlamentuan.

Hau da Nafarroako Parlamentuko patioa.

7. Parlamentuaren eraikinaren antolamendua

Nafarroako Parlamentuak 4 solairu ditu.

Garaje bat ere badu.

Behe-solairua

Behe-solairuan Osoko Bilkuren aretoko sarrera dago.

Osoko Bilkuren aretoa da
legeen eta politikaren inguruko erabakiak
hartzen diren tokia.

Behe-solairuan atalondoa ere badago.

Atalondoa gune ireki bat da
eta bertan erakusketak jartzen dira.
Edonor joan daiteke erakusketa horiek ikustera.
Halaber, behe-solairuan harrera-gela ere aurkituko dugu.

Solairuartea

Eraikineko solairuartean aurki ditzakegu
Parlamentura joaten diren pertsonek
erabil ditzaketen zerbitzu desberdinak.
Zerbitzu horietako batzuk honako hauek dira:

- Erabilera anitzeko gela, hitzaldi, prentsaurreko eta halakoetarako.
- Erregistro orokorra.

Lehen solairua

Lehen solairuan Lehendakaritza dago.
Hemen dauka bulegoa Parlamentuko lehendakariak.
Solairu honetan Batzar-gela ere aurkituko dugu.

Bigarren solairua

Bigarren solairuan talde parlamentarioak edo alderdi politikoak daude bai eta batzorde gelak ere.

8. Parlamentuak eskaintzen dituen zerbitzuak eta informazioa

Nafarroako Parlamentuak eskaintzen dituen zerbitzuak ondokoak dira:

- Bisita gidatuak Nafarroako Parlamentura
- Jardunaldi irekiak Nafarroako Parlamentuan
- Nafarroako Parlamentuari buruzko informazio materiala

· Bisita gidatuak Nafarroako Parlamentura

Nafarroako Parlamentuan
bisita gidatuak egin daitezke.

Bisita gidatu batean toki bat ikusten da
pertsona batek lagunduta.
Pertsona horrek tokiari buruzko azalpenak emanen dizkigu.

Bisita gidatuak pertsona taldeentzat dira.
Talde horiek
ikastetxeetakoak edo elkarteak izan daitezke.

Gaztelaniaz hitz egiten ez dutenek
azalpenak euskaraz edo beren hizkuntzan
entzun ditzakete.

Nafarroako Parlamentuko bisita gidatuak
astearte eta asteazkenetan dira
goizeko 11:00etatik 13:00etara.

Bisita gidatu batean parte hartzeko
hitzordua eskatu behar da.

Horretarako telefonoz deitu behar da
Protokolo Zerbitzura.
Deitu telefono honetara: 948 20 92 66.

Mezu elektroniko bat ere bidal dezakezu
helbide honetara: protocolo@parlamentodenavarra.es

· Jardunaldi irekiak Nafarroako Parlamentuan

Jardunaldi irekiak
abenduaren hasieran antolatzen dira.

Jardunaldi horietan edonor joan daiteke Parlamentura.
Eraikina barrutik ikusi
eta Parlamentua hobeto ezagutu dezakezu.

Jardunaldi irekietarako hitzordua hartzeko
948-209209 telefonora deitu behar da.

· Nafarroako Parlamentuari buruzko informazio materiala

Parlamentuaren eraikinean bada material idatzia
informazioa ematen duena
Nafarroako Parlamentuarekin zerikusia duen orori buruz.

Material hori doakoa da, ez da ezer ordaindu behar.
Material hori Parlamentuan eskura daiteke.

Helbide honetara idatzita ere eska daiteke:
protocolo@parlamentodenavarra.es

9. Zalantzaren bat duzu?

Jarri harremanetan Nafarroako Parlamentuarekin

Nafarroako Parlamentuarekin harremanetan jartzeko modu desberdinak daude:

- Parlamentura joanda
  Navas de Tolosa kaleko 1 zenbakian.

- Telefonoz deituta 948-209209 zenbakira.

- Parlamentuko webgunea begira dezakezu
  www.parlamentodenavarra.es

- Parlamentuaren facebook-a begira dezakezu
  Facebook: parlamentoNA

- Parlamentuaren twitter-a begira dezakezu
  @parlamentoNA

- Parlamentuak YouTube-n duen kanala begira dezakezu
  YouTube: Parlamento de Navarra – Nafarroako Parlamentua

Irakurketa Erraza formatuko dokumentu honen gaztelaniazko bertsioa
ANFASen irisgarritasun kognitiboko zerbitzuak
egokitu eta balioetsi du.

Laguntzailea: Parlamento de Navarra/Nafarroako Parlamentua

PARLAMENTO DE NAVARRA
NAFARROAKO PARLAMENTUA

Dokumentu honetan erabilitako ikur piktografikoetako batzuk
Aragoiko Gobernuaren jabetzakoak dira
eta Sergio Palaok sortu ditu ARASAAC-entzat (http://arasaac.org),
zeinak Creative Commons (BY-NC-SA) lizentziapean banatzen baititu.

"© European Easy-to-Read Logo: Inclusion Europe.
Informazio gehiago: www.inclusion-europe.org/etr"

DL: NA 2929-2018
ISBN: 978-874-87460-52-4